

Література

Блауберг И.В. Проблема целостности и системный подход. - М.: Эдиториал УРСС, 1997. – 448 с. *Гак В.Г.* О функциональном подходе к изучению грамматических форм // Иностранные языки в высшей школе. – Вып. 8. – 1974. – С. 58-66. *Евгеньева А.П.* Синонимы русск. языка и их особенности / А.П. Евгеньева (отв. ред.). – Ленинград: Наука, 1972. – 246 с. *Потебня А.А.* Из записок по русской грамматике / АН СССР. – М.: Учпедгиз, 1958. – Т. 1 – 2. – 536 с. *Прокопович Н.Н.* Вопросы синтаксиса русского языка. – М.: Высш. шк., 1974. – с. 159. *Синтаксис словосполучення і простого речення.* (Синтаксичні категорії і зв'язки) / Ред. колегія: д-р філол. наук М.А. Жовтобрюх (відп. ред.) та інші. – К.: Наукова думка, 1975. – 222 с. *Степанов Ю.С.* Имена. Предикаты. Предложения. – М.: Наука, 1981. – 360с. *Теньер Л.* Основы структурного синтаксиса. – М.: Прогресс, 1988. – 656 с. *Harris Z.S.* Discourse Analysis// Language. – Baltimore, 1952. – Vol. 1, N1. – P. 1-30. *Lyons J.* Semantics. – Cambr. etc., 1997. – 583 p. *Miram G.* Translation Algorithms. – Kyiv: Elga Nika-centre, - 2004. – 175 p.

ТКАЧ Х.Р.

(Львівська комерційна академія)

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЄСЛОВА *BEDIENEN*

У статті досліджується семантична структура та функціонування німецького дієслова *bedienen*. Аналіз здійснено на основі статей авторитетних лексикографічних джерел німецької мови з використанням дистрибутивного та дескриптивного методу, а також методики «значення - смисл». Виокремлено спільний семантичний компонент – інваріант у плані мови та змінні смисли у плані мовлення.

Ключові слова: лексичне значення, смисл, лексико-семантичний варіант, семантична структура, парадигматичні та синтагматичні зв'язки.

К.Ткач «Структурно - семантические особенности глагола *bedienen*». В статье исследуется семантическая структура и функционирование немецкого глагола *bedienen*. Анализ произведен на основании статей авторитетных лексикографических источников немецкого языка с применением дистрибутивного и дескриптивного метода, а также методики «значение - смысл». Выделен общий компонент – инвариант в плане языка и сменные смыслы в плане речи.

Ключевые слова: лексическое значение, смысл, лексико-семантический вариант, семантическая структура, парадигматические и синтагматические связи.

Tkach Kh. Structural and semantic aspect of the verb *bedienen*. The article deals with both semantic structure of polysemic word *bedienen* in German. The analysis has been made on the basis of the articles of authoritative lexicographic sources in the German language, distributive and descriptive methods have been used as well as the technique «meaning - sense».

Key words: lexical meaning, sense, lexico-semantic variant, semantic structure, paradigmatic and syntagmatic relations

Мова, що постійно зазнає впливу різноманітних зовнішніх та внутрішніх чинників перебуває у процесі постійного розвитку. Найвагомішими факторами зовнішнього впливу на формування словникового складу мови є постійний розвиток усіх галузей науки й техніки. Процеси інтеграції і міжнародного кооперування, політичні, економічні, торговельні та культурні зв'язки з іншими державами також суттєво впливають на розвиток термінотворення. Сьогодні спостерігаємо інтенсивний розвиток науково-технічної термінології, її безперервну взаємодію із загальноживаною лексикою. В результаті цього процесу з'являються нові слова, одні слова зникають або змінюють своє значення, інші переходять з однієї терміносистеми до іншої. Таким чином сучасна мовознавча наука проявляє значний інтерес до вивчення закономірностей утворення термінологічної лексики, її структури, семантики та прагматики. Заслугове на увагу аналіз процесів становлення та розвитку окремих термінологічних систем, особливостей їх функціонування у загальному та спеціальному контекстах.

Теоретичні засади вивчення термінологічної лексики пов'язують з іменами українських (Л.Боярової, Т.Кияка, А.Крижанівської, І.Кочан, Г.Мацюк, Н.Овчаренко, Г.Онуфрієнко та ін.) та зарубіжних (О.Ахманової, В.Виноградова, Г.Винокура, М.Володіної, В.Гака, Н.Васильєвої, Б.Головіна, В.Даниленко, Т.Канделакі, В.Лейчика, Д.Лотте, О.Реформатського, О.Суперанської, О.Татарінова, А.Хаютіна, С.Шелова та ін.) вчених.

Метою статті є дослідити семантичну структуру німецького терміна *bedienen*, який належить до найчастотніших та найуживаніших терміноодиниць сфери бізнесу та обслуговування і ще не був предметом окремого дослідження.

Об'єктом дослідження слугує семантична структура та функціонування німецького дієслова *bedienen*. Предметом дослідження є виокремлення спільного семантичного компонента – інваріанта у семній структурі терміна *bedienen*.

Сьогодні у мовознавстві існує низка найрізноманітніших підходів до визначення терміна. Термін традиційно характеризується як звичайне слово в особливій функції на тій підставі, що майже будь-яке слово може бути використане у ролі терміна [Котеленець 2002, с.6]. Цю точку зору поділяють вчені: Г.О.Винокур, Т.Р.Кияк, В.М.Лейчик, С.Л.Мішланова, Т.І.Панько, О.В.Подвойська та інші.

Кожна галузева терміносистема, в тому числі термінологія сфери бізнесу та обслуговування, існує в межах певної мови та є її складовою частиною [Будагов 1980, с.62]. Отже терміни не є ізольованими, «вибраними» одиницями загальноживаної мови з притаманними їм властивостями. Терміни складають повноцінну структурну частину мови з визначеною та регламентованою властивістю слів відповідно вимог професійного спілкування [Д'яков 2000, с.13].

Хоча фахова лексика є основною складовою лінгвістичного фонду, проте існують певні вимоги, які висуваються до терміна. Найважливішими серед них називаємо: системність, дефінітивність, незалежність від контексту, точність, стислість, однозначність у межах однієї терміносфери, стилістична (експресивна) нейтральність, відсутність синонімів тощо [Д'яков 2000, с.12].

Слід зазначити, що проблему систематизації німецьких галузевих терміносистем та вивчення різних аспектів їх утворення та функціонування у системі мови вивчали дослідники: О.О.Зяблова, А.Н.Зарипова, О.Д.Огуй, Т.І.Перепелиця, О.В.Слаба, Р.Бульманн (економічна термінологія), О.В.Подвойська (термінологія ринкових відносин) та інші.

На наш погляд дослідження семантичної суті терміна необхідно розпочинати з його номінації та її поділу на первинну і вторинну. Вторинну номінацію характеризуємо як «використання вже існуючих в мові номінативних засобів у новій для них функції найменування» [Будагов 1974, с.129]. Оскільки вторинна номінація ґрунтується на подібності та спільності семантичних компонентів вихідного значення, то його смислову варіативність розглядаємо як основу для формування багатозначності.

Альтернативному вивченню лексико-семантичного варіювання присвячено праці В.В.Виноградова, О.С.Ахманової, Н.Н.Амосової, Ю.Д.Апресяна, В.І.Перебийноса, К.А.Лєвковської, І.В.Арнольд, А.А.Уфїмцевої, П.А.Соболевої, Е.М.Мєднікової, а також А.І.Смирницького, який ввів поняття лексико-семантичного варіанта (ЛСВ), пов'язуючи зміни в лексичному значенні із контекстуальними чинниками, що їх зумовлюють.

Зазначмо, що основою лексичного значення слова-терміна є його предметний зміст, який охоплює денотативний (приналежність найменування до конкретного об'єкта) та сигніфікативний (приналежність найменування до класу позначуваних об'єктів) аспекти значення. «Виокремлення денотативного і сигніфікативного аспектів значення пов'язане не з відмінностями у процесі номінації і не з внутрішніми відмінностями двох різних типів найменувань, а з тим, що значення зберігає динамічний зв'язок і з референтом (конкретним предметом) і з поняттям (сигніфікатом)» [Беляєвская 1987, с.46]. Саме денотативний аспект лексичного значення лежить в основі дефініцій тлумачних словників, залучених до аналізу *bedienen*, оскільки він є мовним відображенням поняття про певний предмет.

Загальновідомо, що у фаховій комунікації термін виконує номінативну, сигніфікативну та комунікативну функцію. Для забезпечення комунікативної функції слова не можуть виступати ізольовано, а лише вступаючи в

парадигматичні або синтагматичні зв'язки. Кожне сполучення слова у мовленнєвому акті є його синтагматичним зв'язком, через який воно реалізується як парадигматична одиниця і розкриває одну із своїх смислових ознак – значення. Саме парадигматичні зв'язки, які існують в мові та синтагматичні зв'язки, які реалізуються в мовленні разом найповніше розкривають семантику терміна, тобто семантична структура слова – це контекстуальна реалізація закріплених у мові регулярних синтагматичних зв'язків [Медникова 1974, с.46].

Отже, парадигматичні зв'язки слів за значенням забезпечують глибину лінійного процесу мовлення і організовують словник мови як складну семантичну структуру [Никитин 1988, с.73].

Завдання статті полягає в тому, щоб проаналізувати лексикографічні описи німецького дієслова – терміна *bedienen*. Для аналізу значення слова традиційно звертаємося до авторитетних тлумачних словників. Для найповнішого вивчення семантичної структури терміна зіставляємо описи *bedienen* різних тлумачних словників, де на основі словникових статей аналізуємо приклади його вживання.

Словники є своєрідною картотекою, де в результаті дослідження керуючись власними принципами організації матеріалу, лексикограф визначає кількість значень та підзначень (сміслів) слова, розмежовуючи їх між собою та відмежовуючи їх відтінки та вживання, встановлює їх ієрархію в семантичній структурі слова і належним чином відображає її в описі словникової статті [Медникова 1974, с.129].

Для опису вихідного значення досліджуваного дієслова Німецький універсальний словник Duden подає п'ять підзначень, перше з яких - «jmdm. persönliche Dienste leisten – надавати комусь особисті послуги» - пов'язане з іменниками (або відповідними займенниками), що належать до підкласу назв живих істот. Наприклад, *Die Zofe bedient ihre Herrin – Покоївка прислуговує своїй господині; Jemanden vorn und hinten bedienen – бігати довкола когось, намагаючись максимально догодити*. У таких синтагматичних зв'язках реалізуються наступні смисли: б) «jmdm. [bei Tisch] mit Speisen und Getränken aufwarten, ihn damit versorgen – обслуговувати когось [за столом], подаючи страви та напої», скажімо, *Ein mürrischer Kellner bediente uns – Нас обслуговував непривітний офіціант; Welcher Kellner bedient hier? – Який офіціант тут обслуговує?* та в) «sich (besonders als Verkäufer, als Schalterbeamter o.ä.) jmds. annehmen, ihm behilflich sein – турбуватися про когось (особливо обслуговуючи когось), бути комусь корисним», наприклад, *Seine Kunden aufmerksam bedienen – Уважно обслуговувати своїх клієнтів; Bedient hier denn niemand? – Хіба тут ніхто не обслуговує?*

Аналіз семантичної структури терміна *bedienen* охоплює усі сторони семантичного трикутника, що показує відношення між сигніфікатом та денотатом. Аналіз структури *bedienen* як елемента мовної системи обмежуємо відношенням терміна і поняття. Аналіз семантики терміна в реалізації, тобто в мовленні, в першу чергу охоплює відношення терміна і позначуваного ним

предмета. Ці відношення не є постійні, бо під час висловлювання один і той самий денотат може стосуватися різних понять і, як результат, отримати різноманітне словникове означення [Леонтьев 1971, с.78-79]. Наприклад, часто доволі складно визначити, який саме із смислів *bedienen* використовується в тому чи іншому випадку, оскільки можлива позиційно зумовлена нейтралізація протиставлень, особливо у вузькому контексті. Так, фраза *Bedient hier denn niemand?*, наведена для опису третього підзначення, при відповідному більш широкому контексті може стосуватися двох інших. Натомість сполучення дієслова *bedienen* з іменником *Kunde* чітко відносить його до підзначення в), а з іменником *Gäste* - до підзначення б), що дає підстави говорити про протиставлення у межах даної парадигми.

Характерним для четвертого підзначення *bedienen* – «*versorgen* – обслуговувати, забезпечувати» є його зв'язок з іменниками (або відповідними займенниками), які належать до підкласу назв неістот. Так, *Die Bevölkerung umfassend mit Information bedienen* – *Здійснювати широке інформаційне обслуговування населення*; *Mehrere Fluggesellschaften bedienen diese Strecke* – *Багато авіакомпаній обслуговують цю лінію*. Для п'ятого смислу характерним є сполучення *bedienen* з прислівниками *gut*, *schlecht* та деякими іншими. Ці прислівники відіграють суттєву роль у визначенні відтінків значень. Порівняймо: сполучення *gut / schlecht bedient sein* належить до розмовної мови і означає «*sehr zufrieden sein können; mit etw. vorliebnehmen müssen, was nicht befriedigend ist* – бути дуже задоволеним», *Mit einem solchen Vertrag wären sie sehr gut bedient.* – *Ви будете дуже задоволені цим контрактом*. Натомість відсутність вище згадуваних прислівників свідчить про фамільярний стиль з іронічним відтінком, що надає сполученню *bedient sein* значення «*von etw., jmdm. genug haben* – Мати вдосталь чогось, когось».

Аналізуючи семантичну структуру терміна *bedienen* в діячій виокремлюємо вихідні та похідні від них смисли, які діячій є певними ланками у семантичному просторі *bedienen*.

Синхронія семантики *bedienen* традиційно розмежовує загальне (основне) значення та підпорядковані йому периферійні смисли, проте серед дослідників немає чіткого розуміння загального значення, як понятійного змісту чи його інваріантного значення, що реалізується в різноманітних контекстах. Семантичну структуру терміна також розглядаємо як ієрархічну сукупність номінативного значення, безпосередньо спрямованого на предмети та явища дійсності та номінативно-похідних значень, які є другорядними стосовно нього, або як структуру, що охоплює прямі (власні) значення та переносні (метафоричні, образні, фігуральні), набуті терміном у результаті позначення предмета, що не є його референтом. Аналізуючи співвідношення мови та мовлення, використовуємо поняття інтенціонального значення, тобто значення слова як одиниці мови та екстенціонального значення, набутого в конкретному контексті. Для визначення семантичної сутності, тобто значення «як такого» та абстрагування його від усіх можливих мовленнєвих ситуацій, використовуємо термін словникове значення. З іншого боку, «мовленнєві» смисли поділяємо на

узуальні, прийнятні у мові усталені значення, в яких зазвичай вживається термін та okazіональні, дещо відмінні від звичайного загальноприйнятого, притаманні лише певному контексту вживання. Різницю між узуальним та okazіональним значеннями описуємо як «різницю між значенням, що відображає синтагматичні зв'язки, які характеризують власну семантику слова, і значенням виключно контекстним [Медникова 1974, с.134-135]. Окрім цього існує ще додаткове значення, під яким розуміємо його конотацію, тобто додатковий смисл слова.

Здебільшого дифузна семантична структура термінів не піддається чіткому розмежуванню і зумовлює труднощі у диференціації їх смислів. Для розв'язання зазначеної проблеми встановлено ієрархічні зв'язки між ними. Е.Медникова пояснює ієрархію значень наступним чином: значення, яке виявляє найбільшу парадигматичну прив'язаність і відносну незалежність від контексту є головним, а ті його смисли, які навпаки виявляють найбільшу синтагматичну прив'язаність і не обумовлені значною мірою парадигматичними відносинами є частковими (другорядними, похідними) [Медникова 1974, с.137].

Здійснюючи аналіз семантичної структури як структурної множинності його ЛСВ, І.В.Арнольд визначає лексико-семантичний варіант як «двобічний мовний знак, який є єдністю звучання та значення, зберігаючи незмінне лексичне значення в межах притаманної йому парадигми і системи синтаксичних зв'язків» [Арнольд 1966, с.7].

Оскільки предметом дослідження є термін *bedienen*, багатозначність якого зумовлена оточенням у формі різноманітних структурних та лексичних моделей, що в дескриптивній лінгвістиці називають дистрибуцією, то до аналізу окрім семантичного методу залучено дистрибутивний метод та методика значення-смисл С.О.Гурського [Гурський 1974].

Словник Wahrig подає детальний опис *bedienen*, проте на відміну від Duden він не описує основне значення за допомогою смислів, а чітко фіксує його - «jmdm. Dienste leisten – надавати комусь послуги». Смисли дієслова використовуються лише для розширення спектру його застосування: 1.1) «Kunden bedienen – als Verkäufer dem Kunden Dienste leisten – Обслуговувати клієнтів – надавати послуги клієнтам в якості продавця»: *Hier wird die Kundschaft gut bedient – Тут добре обслуговують клієнтів*; 1.2) «Gäste bedienen – den Gästen Speisen und Getränke reichen – обслуговувати гостей – подавати гостям страви та напої»: *die Gäste aufmerksam bedienen – уважно обслуговувати гостей*; 1.3) «sich bedienen – sich nehmen, zugreifen – обслуговувати себе – брати собі, частуватися»: *Bitte, bedienen Sie sich! – Будь-ласка, частуйтеся; Das Kind bedient sich schon selbst beim Essen – Дитина вже їсть сама*; 1.4) «Ich bin bedient! – Ich habe genug davon, meine schlechten Erfahrungen reichen mir – З мене вистачить! – Я ситий по горло! Мені достатньо мого сумного досвіду».

Як бачимо, всі смисли узагальнюються першим значенням даної словникової статті, яка синтагматично пов'язана з іменниками – назвами істот (людей). Подальший розподіл за значеннями збігається із попереднім

словником, але на відміну від Duden ця словникова стаття розглядає лише найуживаніші значення: 2) «eine Maschine, ein Gerät bedienen – handhaben, steuern, betätigen – обслуговувати механізм, прилад – уміти користуватися, керувати, »; 3) «Farbe, Trumpf bedienen – die gleiche Farbe oder den gleichen Trumpf ausspielen – ходити в масть, козирем»; 4) «sich einer Sache bedienen – sie nehmen und benutzen, Gebrauch davon machen – користуватися якимось предметом», наприклад, *Bitte bedienen Sie sich des Fahrstuhls – Будь ласка користуйтеся ліфтом; Darf ich mich Ihres Angebots bedienen? – Чи можу я скористатися Вашою пропозицією?*

Як справедливо зауважує І.В.Арнольд, лексико-семантична варіативність може також відбуватися в межах одного розряду. Це в першу чергу стосується термінів, відмінності у типових моделях словосполучень яких характеризуються сферою та стилем спілкування [Арнольд 1966, с.33]. Так Великий тлумачний словник Langenscheidt фіксує дієслово *bedienen* у шести значеннях, основним елементом протиставлення яких виступає «об'єкт, на який спрямована дія», причому перші три значення укладачі Duden та Wahrig розглядають як смисли у межах головного значення: 1) «j-n bedienen (als Kellner) – einem Gast Speisen und Getränke (an den Tisch) bringen ≈ servieren – обслуговувати когось (в якості офіціанта) – подавати гостеві страви та напої (до столу) ≈ сервірувати», наприклад, *In diesem Lokal wird man sehr korrekt bedient – В цьому кафе дуже коректно обслуговують; Wer bedient an diesem Tisch? – Хто обслуговує цей стіл?* 2) «j-n bedienen (als Verkäufer) – einem Kunden durch Ratschläge beim Kauf helfen - обслуговувати когось (в якості продавця) – допомагати клієнту при покупці порадами», наприклад, *Werden Sie schon bedient? – Вас вже обслужили?* 3) «j-n bedienen – für jemanden etwas tun, weil er selbst es nicht tun will oder kann – обслуговувати когось – робити для когось щось таке, чого він сам не хоче або не вміє робити», скажімо, *Wenn er abends nach Hause kommt, lässt er sich gern von seiner Frau bedienen – Щовечора, приходячи додому, він любить, щоб його дружина прислужувала йому.* Таким чином, у всіх трьох випадках *bedienen* сполучається зі словами, які належать до одного розряду - обчислювальних іменників, назв істот (людей).

Наступним значенням словник наводить «etw. bedienen – ein relativ großes Gerät oder eine Maschine korrekt gebrauchen und ihre Funktion kontrollieren – щось обслуговувати – правильно користуватися відносно великим приладом або механізмом та контролювати їх функцію»: *einen Kran, eine Waschmaschine bedienen – користуватися краном, пральною машиною.* В якості п'ятого значення подається «sich bedienen – sich etwas zu essen oder zu trinken nehmen, meist nachdem jemand es einem angeboten hat ≈ zugreifen - обслуговувати себе – брати собі щось з'їсти або випити, переважно після того, як хтось запропонував ≈ частуватися», наприклад, *Hier sind ein paar belegte Brote – bedient euch bitte! – Ось декілька канапок – будь ласка, пригощайтеся!* Цей смисл дієслова *bedienen* Wahrig подає як третє підзначення основного значення, а в словниковій статті Duden він зустрічається лише серед прикладів, що ілюструють друге

підзначення : *Ich bediente mich (nahm mir von den Speisen und Getränken) – Я обслуговував себе (брав собі страви та напої).*

Останнім значенням виступає «*sich etw. (Gen.) bedienen – von etwas, das man hat, Gebrauch machen ≈ etwas benutzen – користуватися чимось*», яке має такий самий статус в Duden та Wahrig, наприклад, *sich beim Übersetzen eines Wörterbuchs benutzen – користуватися при перекладі словником.*

Окремо подається розмовний ідіоматичний зворот «*(mit etw.) gut / schlecht bedient sein*», який попередні словники виносять останнім підзначенням вихідного значення *bedienen*, тобто тут спостерігаємо певну хаотичність в описі дефініцій словникових статей.

Найбільш лаконічним, проте не менш точним характеризуємо тлумачення слова у Wörter und Wendungen, який вдало об'єднує усі найважливіші семантичні відтінки досліджуваного дієслова у п'яти значеннях. Перше значення – «*Dienste leisten – надавати послуги*» - стосується широкого кола об'єктів і охоплює різні сфери: *jemanden - когось, die Kundschaft - клієнтів, die Gäste [gut, schlecht, aufmerksam, flink] bedienen – обслуговувати гостей [добре, погано, уважно, швидко]*; Друге значення – «*regeln, steuern – регулювати, керувати*» - відноситься лише до технічних засобів, що підкреслюють наведені приклади: *einen Aufzug, Fahrstuhl bedienen – обслуговувати ліфт*; Третє значення - «*gebrauchen - користуватися*» - передає чітку спрямовану на носія дію, на що вказує зворотній займенник «*sich*», з яким в цьому значенні вживається *bedienen*, наприклад, *Ich bediente mich des Fahrstuhls – Я користувався ліфтом. Er bediente sich dazu eines Bohrers – Для цього він скористався свердлом.* Сюди ж завдяки зворотності дієслова автор подає фразу *Bitte, bediene dich! - Прошу, частуйся!* В четвертому значенні – «*zugeben*» - дієслово *bedienen* використовується лише між картярами; останнім Wörter und Wendungen подає переносне значення *bedienen*, наводячи для прикладу розмовний вираз *Ich bin bedient!*

На основі проведеного аналізу словникових статей стверджуємо, що основними параметрами розмежування значень *bedienen* у межах його синтаксичних зв'язків виступають лексична сполучуваність дієслова та спрямованість його дії. У порівнянні з іншими лексикографічними джерелами, Duden і Wahrig подають найдетальніший опис смислів досліджуваного дієслова. Необхідно відзначити різну ієрархічну структуру у значенні досліджуваного дієслова. Так, Langenscheidt в якості основного значення фіксує «*обслуговувати (як офіціант в закладах громадського харчування)*», натомість першим підзначенням в словнику Duden та основним значенням у словнику Wahrig виступає «*обслуговувати (надавати послуги)*», яке охоплює ширше поняття і на наш погляд має більше підстав займати перше місце у словниковій статті.

Як висновок зауважимо, що не всі опрацьовані лексикографічні джерела розглядають дієслово *bedienen* у вузькоспеціалізованих сферах вживання, зокрема в значенні «*подавати м'яч*» у спортивних іграх, «*ходити*» в карточних іграх, «*виплачувати*» у фінансовій сфері, що на наш погляд свідчить про його подальшу перспективу дослідження у наступних працях. Аналіз опрацьованого матеріалу засвідчив, що термін *bedienen* має потужний смислотвірний потенціал.

Література

Арнольд И.В. Семантическая структура слова в современном английском языке и методика ее исследования (на материале имени существительного). – Л.: Просвещение, 1966.- 186 с. *Беляевская Е.Г.* Семантика слова. – М.: Высшая школа, 1987. – 128 с. *Будагов Р.А.* Категория значения в разных направлениях современного языкознания // *Вопр. языкознания.* – 1974. - №4. С.3 - 20. *Будагов Р.А.* Филология и наука. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1980. – 304 с. *Гурський С.О.* Значення і смисл слова. // *Іноземна філологія.* – Львів, 1974. – Вип.34. С.3-18. *Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б.* Основи термінотворення : семантичні та соціолінгвістичні аспекти. – К.: Вид. дім «КМ Academia», 2000. -218 с. *Котеленець І.В.* Лексико-семантична характеристика німецької терміносистеми тваринництва : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / І.В.Котеленець; – К., 2002. – 20 с. *Леонтьев А.А.* Семантическая структура слова. Психолінгвістические исследования. – М.: Изд-во «Наука», 1971. – 214 с. *Медникова Э.М.* Значение слова и методы его описания. – М.: Высшая школа, 1974. – 202 с. *Никитин М.В.* Основы лингвистической теории значения. - М.: Высшая школа, 1988. – 168 с. *Der kleine Wahrig.* Wörterbuch der deutschen Sprache / herausgegeben von Gerhard Wahrig. Neu herausgegeben von Renate Wahrig – Burfeind. Bertelsmann Lexikon Verlag, 1997. – 1152 S. *Duden.* Deutsches Universalwörterbuch / hrsg. u. bearb. vom Wiss. Rat u. d. Mitarb. d. Dudenred. unter Leitung von Günther Drosdowski. – 2., völlig neu bearb. und stark erw. Aufl. Mannheim; Wien; Zürich: Dudenverlag, 1989. – 1816 S. *Langenscheidts Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache.* –М.: Изд-во Март, 1998. – 1248 с. *Wörter und Wendungen.* Wörterbuch zum deutschen Sprachgebrauch / herausgegeben von Erhard Agricola unter Mitwirkung von Herbert Görner und Ruth Küfner. - 7., unveränderte Auflage. VEB Bibliographisches Institut, Leipzig, 1975. – 818 S.

ФЕДОРОВА Ю.Г.
(Запорізький нац. ун-т)

«ТРАНСФОРМАНТА» АНГЛОМОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ДИНАМІКИ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ПАРАДИГМАТИКИ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Дана стаття присвячена аналізу та виявленню основних чинників динаміки та розвитку англомовної картини світу. В ході дослідження були виявленні основні ключові елементи, тобто *«трансформанти»*, які й виступають головними «двигунами» еволюції та розвитку концептуальної парадигматики словникового складу сучасної англійської мови.

Ключові слова: трансформанта, мовна картинна світу, концептосфера